

УДК 378.015.31:78](510)

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-6\(212\)-116-120](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-6(212)-116-120)

Лупаренко Світлана Євгенівна,
 докторка педагогічних наук, професорка,
 професорка кафедри освітології та інноваційної педагогіки,
 Харківський національний педагогічний університет
 імені Г. С. Сковороди, Україна
Svitlana Luparenko,
 Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
 Professor at the Department of Education and Innovative Pedagogy,
 H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine
E-mail: svetlana.luparenko@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3111-5340>

ШЛЯХИ ТВОРЧОГО САМОВИРАЖЕННЯ СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

A Розкрито шляхи творчого самовираження студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти Китаю. Визначено, що творче самовираження студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва залежить від поєднання академічних занять з реальною музичною практикою, спрямованості процесу навчання на розкриття потенціалу особистості, підтримку творчості, інтеграції в музичну освіту сучасних технологій, організації міжкультурної взаємодії учасників освітнього процесу, створення сприятливого освітнього середовища. Схарактеризовано шляхи творчого самовираження студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР, а саме: власна творча діяльність студентів у художньому мистецтві, музиці, письмі чи драмі; виконання музичних творів різних жанрів; вільний відбір засобів самовираження; виконання студентами вправ на імпровізацію; здійснення саморефлексії; підвищення майстерності студентів у процесі формальної та неформальної освіти; участь студентів в індивідуальній і груповій навчальній і творчій діяльності.

Ключові слова: творче самовираження; музичне мистецтво; майбутні вчителі музичного мистецтва; шляхи; заклад вищої освіти; Китайська Народна Республіка

Ways of creative self-expression of students – future music teachers in higher education institutions of the People's Republic of China

S This article presents the ways of creative self-expression of students – future teachers of musical art in higher education institutions in the People's Republic of China. It has been determined that the creative self-expression of students – future music teachers in higher education institutions in China depends on the integration of academic classes and real musical practice, the focus of the learning process on studying and revealing the potential of students, supporting their creativity, the integration of modern technologies into music education, strengthening the role of lecturers in the process of training students, organizing intercultural interaction of participants of the educational process, creating a favorable educational environment, etc. The ways of creative self-expression of students – future teachers of musical art in higher education institutions in the People's Republic of China have been characterized. They are: students' own creative activity in art, music, writing, or drama; performance of musical works of various genres; free selection of means of cognition and self-expression, search for desired approaches to creative expression by students; doing practical exercises and improvisations in the learning process by students; students' participation in various activities involving various learning styles (presentations, written assignments, visual displays or multimedia projects, competitions, talent shows, etc.); students' self-reflection and self-assessment in the learning process; further support of the quality of art education, improvement of students' skills and culture in the process of formal and informal education; students' participation in individual and group educational and creative activities (group discussions, role exercises and joint projects) etc.

Keywords: creative self-expression; musical art; future music teachers, ways, institution of higher education, the People's Republic of China

Актуальність проблеми. Сучасна система освіти має особистісну орієнтацію і, відповідно, спрямованість на розкриття потенціалу людини, її самовираження і творчість, формування духовності, естетичної культури й моральних цінностей. У цьому контексті особливе значення має музичне мистецтво, адже музика справляє

позитивний, гармонізуючий вплив на особистість, сприяє формуванню її моральних переконань, естетичних смаків і культури.

З огляду на це важливим є пошук шляхів творчого самовираження студентів – майбутніх учителів, оскільки їхня творча самореалізація та самовираження не лише впливають на формування

їхньої педагогічної культури і професійної майстерності, але й визначають їхню подальшу педагогічну спрямованість в організації освітньої роботи з учнями, готовність забезпечувати умови для творчого самовираження дітей.

Питання творчого самовираження і самореалізації особистості у процесі навчання потребує пошуку засобів та умов її ефективного творчого самовираження, зокрема, через вивчення і залучення досвіду педагогічних систем різних країн світу. З цієї точки зору цікавим і доцільним є вивчення освітнього досвіду Китайської Народної Республіки (КНР), що зумовлене значними досягненнями китайської системи освіти в напрямку особистісної і практичної орієнтації, наявністю національних особливостей в організації процесу навчання, які сприяють підвищенню якості освітньої діяльності, посиленню її спрямованості на творчий розвиток особистості, підвищення уваги до викладання і вивчення мистецьких дисциплін.

З огляду на це доцільним є вивчення шляхів творчого самовираження студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки. Це сприятиме оновленню організаційних форм, методів і засобів навчання, аналізу існуючих труднощів у системі освіти, пошуку можливостей їх розв'язання тощо.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Важливо зазначити, що певні аспекти проблеми самовираження студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР досліджувалися вітчизняними вченими. Так, у дослідженнях Ван Янься [1], О. Іонової, С. Лупаренко, Ю. Лахмотової [2] і Х. Йоум [9] йдеться про здійснення інтеграції у процесі вивчення музики, її спрямованість на розвиток творчості і самореалізацію учасників освітньої діяльності, а також важливість підготовки вчителів музики до реалізації міжпредметних зв'язків під час вивчення музичного мистецтва і самовираження учнів. У роботі Г. Кравченко і Лю Мейхуань [3] досліджуються питання формування духовної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. Праці Лей Сяо [4] і Ло Юаньвень [5] розкривають проблему культурного і творчого самовираження майбутніх учителів музичного мистецтва як важливого засобу формування їхньої педагогічної культури. Лю Ду [6] досліджує

питання реформ у сфері музичної освіти, що впливають на зміну її пріоритетів і орієнтацій. Роботи Ян Люсон [7] і Хо Вай-Чунг [8] розкривають питання організації творчої діяльності у процесі вивчення музичного мистецтва та його впливу на розкриття внутрішнього потенціалу і талантів студентів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Утім, проблема шляхів творчого самовираження студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР не набула цілісного розгляду, що і зумовило вибір теми дослідження.

Мета статті – розкрити шляхи творчого самовираження студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки.

Викладення основного матеріалу. Творче самовираження студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва значною мірою залежить від збалансованості між теоретичними знаннями та їх утіленням на практиці. У процесі навчання викладачі стимулюють студентів творити, вивчати й експериментувати в безперервному циклі дій та роздумів. Процес навчання стає творчим процесом, рушійною силою навчання, що базується на інтересах і потребах особистості [4].

Це здійснюється завдяки [1; 2; 3; 6; 8; 10; 11; 12]:

- поєднанню академічних занять з реальною музичною практикою, завдяки чому студенти можуть використовувати здобуті теоретичні знання у практичних завданнях, що сприяє формуванню їхніх творчих здібностей та ефективному самовираженню;

- вивченню і розкриттю потенціалу особистості, підтримці творчості кожного студента. Студенти – майбутні вчителі музичного мистецтва можуть вільно виражати свій індивідуальний стиль, оригінальність у музичних виступах, інтерпретаціях та композиціях. Це забезпечує розвиток їхнього культурного самовираження та сприяє створенню багатограних і цікавих музичних творів у майбутньому;

- інтеграції в музичну освіту сучасних технологій. Це значно розширює можливості самовираження майбутніх вчителів музичного мистецтва, оскільки комп'ютерні програми для композиції, візуалізації та аранжування музики дозволяють студентам вільно втілювати власні

творчі ідеї та експериментувати зі звуком. Так, у Китаї створено спеціальні музичні веб-сайти з метою вивчення традиційного китайського музичного мистецтва онлайн [8]. Інформаційно-комунікаційні технології, загалом, дозволяють студентам стати активними учасниками освітнього процесу, формувати їхні інтереси й пізнавальні потреби, успішно опанувати навчальний матеріал з музики, розвивати практичну та інноваційну компетентності студентів тощо [8; 9]. У Китаї запущена низка проєктів, що орієнтуються на посилення регіонального і національного покриття комп'ютерної мережі. Стосовно програмних ресурсів, увага освітян перемістилася зі створення програмного забезпечення на розробку онлайн-курсів, медіа-матеріалів та інших цифрових ресурсів, зокрема МООС (масові відкриті онлайн-курси) [1];

– посиленню ролі викладачів у процесі підготовки студентів. Викладачі не лише передають їм теоретичні знання, а й допомагають розвивати їхні потенційні здібності, виявляти інтереси, створюють умови для вираження власних музичних ідей, стимулюють активну участь студентів в освітньому процесі та сприяють їхній творчій діяльності;

– організації міжкультурної взаємодії учасників освітнього процесу, що дозволяє студентам вивчати різні культури та музичні традиції, різноманітність музичної спадщини Китаю й інших країн. Це розширює музичного бачення студентів та розвиває їхню творчу уяву;

– створенню сприятливого середовища, що орієнтується на організацію безпечної взаємодії учасників освітнього процесу із вільними висловлюваннями, обґрунтуванням власних думок, організацією відкритого спілкування та надання конструктивного зворотного зв'язку, що сприяє професійному зростанню особистості.

Серед шляхів творчого самовираження студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки можна назвати такі [1; 4; 5; 6; 7; 9; 10; 11; 12]:

– власна творча діяльність студентів у художньому мистецтві, музиці, письмі чи драмі; виконання музичних творів різних жанрів, включаючи класичну, фольклорну музику, джаз тощо;

– вільний відбір засобів пізнання й самовираження та матеріалів на вибір, пошук бажаних підходів до творчого вираження студентів;

– виконання студентами практичних вправ та імпровізацій у процесі навчання, що дозволяє їм вільно виражати власні музичні емоції та ідеї. Це включає вправи зі співу, гри на різних музичних інструментах, композиції;

– участь студентів у різних заходах із залученням різноманітних стилів навчання (презентації, письмові завдання, візуальні покази або мультимедійні проєкти, конкурси, шоу талантів тощо). Це допомагає студентам виразити себе у спосіб, який відповідає якнайкраще їхнім індивідуальним здібностям;

– здійснення саморефлексії та самооцінки, під час яких студенти можуть визначити власні сильні і слабкі сторони, а також можливості для їх удосконалення. Це дозволяє розвивати вольові якості студентів, їхню наполегливість і цілеспрямованість у процесі творчого самовираження;

– подальша підтримка якості мистецької освіти, підвищення майстерності і культури студентів у процесі формальної та неформальної освіти;

– участь студентів в індивідуальній і груповій навчальній і творчій діяльності (групових обговореннях, рольових вправах та спільних проєктах), завдяки чому студенти можуть висловити власні ідеї та точки зору.

Так, рольові ігри дозволяють студентам «приміряти на собі» різних персонажів (реальних і вигаданих), відчувати себе людиною минулого, певним діячем у сфері музичного мистецтва, дослідити в ній ставлення і мистецькі підходи, зрозуміти контекст створення творів мистецтва, політичні, соціальні, культурні фактори, що вплинули на мистецьке вираження, розширити власне розуміння самовираження та мистецтва, вивчати та інтерпретувати музичні твори, навчитися критично мислити і розкривати свої інтерпретації мистецтва, розвивати здатність чітко формулювати емоції та ідеї, відтворити важливі історичні події чи моменти, що пов'язані з мистецькими подіями та рухами, дослідити власну мистецьку ідентичність, експериментувати з різними техніками і стилями, розвивати навички

саморефлексії та дослідження власних мистецьких уподобань та інтересів тощо.

Висновки з даного дослідження. Отже, у процесі навчання в закладах вищої освіти Китаю студенти – майбутні вчителі музики залучаються до виконання різноманітних практичних і творчих вправ, мистецьких заходів, індивідуальної і групової навчальної та мистецької діяльності, формальної та неформальної освіти з метою творчого самовираження студентів, формування їхньої професійної компетентності, педагогічної культури і виконавської майстерності. При цьому важливим є створення розвивального, творчого середовища закладу освіти, що сприяє розкриттю творчого потенціалу особистості та забезпечує можливості для виконання й експериментування в музиці.

Перспективи подальших розвідок. У подальшому доцільно розглянути засоби творчого самовираження студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки, а також дослідити вплив використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій на творче самовираження студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва.

Список використаних джерел

1. Ван Янься. Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР : дис. ... д-ра філософії : 01/011. Харків, 2023. 225 с.
2. Іонова О., Лупаренко С., Лакмотова Ю. Інтегрований підхід до естетичного виховання школярів у КНР. *Освітологічний дискурс*. 2020. № 1 (28). С. 143–154. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.1.12>
3. Кравченко Г. Ю., Лю Мейхуань. Організаційно-педагогічні умови формування духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва. *Імідж сучасного педагога*: електрон. наук. фах. журн. 2022. № 6 (201). С. 55–59.
4. Лей Сяо. Формування компетентності культурного самовираження майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР : дис. ... д-ра філософії : 01/011. Харків, 2023. 214 с.
5. Ло Юаньвень. Популярність як складник творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників. *Імідж сучасного педагога*: електрон. наук. фах. журн. 2022. № 6 (201). С. 60–64.
6. Лю Ду. Роздуми про шкільну філософію та програму музичної освіти в коледжах і університетах. *Симфонія*. 2013. № 32 (02).
7. Ян Люсон. Формування талантів музичної освіти в коледжах і університетах з точки зору нових вільних

мистецтв. *Популярна література та мистецтво*. 2023. С. 154–159.

8. Ho Wai-Chung. *Popular Music, Cultural Politics and Music Education in China*. London ; New York : Routledge, 2017. 197 p.

9. Youm H. Processes used by music, visual arts, media, and first-grade classroom teachers for developing and implementing an integrated curriculum: A case study. *Applications of Research in Music Education*. 2007. Issue 26(1). P. 41–52.

10. 为现在与未来而教育. URL : <https://www.ssfls.com.cn/show/14254> (дата звернення: 10.11.2023).

11. 杨静. 浅谈音乐活动中幼儿创造性思维培养的策略. 2017年14期. URL : <https://www.fx361.cc/page/2017/0920/2296887.shtml> (дата звернення: 09.11.2023).

12. 王涵. 浅谈新时期音乐教师应具备的基本素质. 2018年06期. URL : <http://cnzxxjy.com/view.asp?bid=35&sid=350&id=8229> (дата звернення: 07.11.2023).

References

1. Wang, Yanxia. (2023). *Realizatsiia mizhpredmetnykh zviyazkiv u protsesi vyvchennia muzyky shkoliaramy v zakladakh zahalnoi serednoi osvity KNR [Implementation of the Interdisciplinary Connections in the Process of Music Education for Secondary School Students in the People's Republic of China]*. (PhD diss.). Kharkiv [in Ukrainian].
2. Ionova, O., Luparenko, S., & Lakhmotova, Yu. (2020). Intehrovanyi pidkhid do estetychnoho vykhovannia shkoliariv u KNR [Integrated approach to aesthetic education of schoolchildren in the People's Republic of China]. *Osvitologichnyi dyskurs [Educological discourse]*, 1 (28), 143-154. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.1.12> [in Ukrainian].
3. Kravchenko, H. Yu., & Liu, Meikhuan. (2022). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy formuvannia dukhovnoi kultury u maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Organizational and pedagogical conditions for the formation of spiritual culture among future music teachers.]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 6 (201), 55-59 [inUkrainian].
4. Lei, Xiao. (2023). *Formuvannia kompetentnosti kulturnoho samovyrazhennia maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva v zakladakh vyshchoi osvity KNR [Formation of cultural self-expression competence of future music teachers in higher education institutions of the People's Republic of China]*. (PhD diss.). Kharkiv [in Ukrainian].
5. Lo, Yuanven. (2022). Populiarnist yak skladnyk tvorchoho samovyrazhennia maibutnikh muzychno-pedahohichnykh pratsivnyki [Popularity as a component of creative self-expression of future music-pedagogical workers.]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 6 (201), 60-64 [in Ukrainian].
6. Liu, Du. (2013). Rozdumy pro shkilnu filosofiiu ta prohramu muzychnoi osvity v koledzhakh i universytetakh [Reflections on school philosophy and music education programs in colleges and universities.]. *Symphony: Journal of the Xi'an Conservatory of Music-Symfonia*, 32 (02) [in Ukrainian].
7. Yan, Liuson. (2023). Formuvannia talantiv muzychnoi osvity v koledzhakh i universytetakh z tochky zoru novykh vilnykh mystetstv [Talent formation in music education in colleges and universities from the perspective of the new liberal

arts]. *Populiarna literatura ta mystetstvo [Popular literature and art]*, 154–159 [in Ukrainian].

8. Ho, Wai-Chung. (2017). *Popular Music, Cultural Politics and Music Education in China*. London; New York: Routledge.

9. Youm, H. (2007). Processes used by music, visual arts, media, and first-grade classroom teachers for developing and implementing an integrated curriculum: A case study. *Applications of Research in Music Education*, 26(1). 41-52.

10. 为现在与未来而教育 [Educating for the present and future]. Retrieved from <https://www.ssfls.com.cn/show/14254> [in Chinese].

11. 杨静. 浅谈音乐活动中幼儿创造性思维培养的策略. 2017年14期 [Yang, Jing. (2017). A brief discussion on strategies for cultivating children's creative thinking in music activities. Issue 14]. Retrieved from <https://www.fx361.cc/page/2017/0920/2296887.shtml> [in Chinese].

12. 王 涵. 浅谈新时期音乐教师应具备的基本素质. 2018年06期 [Wang, Han. (2018). A brief discussion on the basic qualities that music teachers should possess in the new era. Issue 06]. Retrieved from <http://cnzxxjy.com/view.asp?bid=35&sid=350&id=8229> [in Chinese].

*Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 11.11.2023*